

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Малько Наталії Олександрівни

**«Механізми формування і реалізації публічної політики попередження
дитячої та підліткової злочинності»**, яка подається на здобуття наукового

ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування

за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

Здобувач Малько Наталія Олександрівна виконала Індивідуальний план освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії в повному обсязі – 60 кредитів ECTS. Успішно склала іспити з наступних дисциплін: «Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування», «Публічна політика», «Управління суспільним розвитком», «Концептуальні засади сучасного наукового пізнання», «Етика та світоглядні засади наукової діяльності», «Методологічне забезпечення досліджень публічного управління та адміністрування», «Методологічне забезпечення освітньої діяльності», «Управління проєктами», «Комунікативні аспекти діяльності дослідника», «Основи наукового мовлення», «Інформаційні технології у науковій діяльності», «Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування», «Інформаційно-аналітична складова публічного управління», «Глобальне врядування і між рівневі відносини у публічному управлінні», «Демократія участі та комунікації в публічному управлінні та пройшов педагогічну практику».

У процесі навчання Малько Н.О. набула усіх необхідних компетентностей, теоретичних знань, умінь і навичок, визначених Стандартом вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувач плідно співпрацювала з науковим керівником, колективом кафедри та науковцями Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

Актуальність теми дисертаційного дослідження Малько Н.О зумовлена глибинними трансформаціями у соціальній структурі українського суспільства, що відбуваються на тлі повномасштабної війни та загострення соціально-економічних проблем.

В умовах зростання соціальної вразливості дітей і підлітків, ослаблення

інституційних механізмів захисту прав дітей та дестабілізації родинного середовища, проблема попередження дитячої та підліткової злочинності набуває особливої гостроти. Недостатня ефективність існуючих механізмів публічної політики у сфері профілактики ювенальної злочинності створює системні ризики для безпеки суспільства, порушення прав дітей та перешкоджає сталому розвитку країни. Інституційна фрагментарність, недостатня інтеграція державних і громадських зусиль, обмеженість ресурсів на місцях перешкоджають створенню цілісної системи профілактики дитячої та підліткової злочинності.

Вплив сучасних комунікаційних технологій, зростання міграційних потоків, соціальна ізоляція, створюють нові виклики перед системою попередження дитячої та підліткової злочинності. З'являються нові форми та фактори ризику, що вимагає адаптації та вдосконалення публічної політики та, відповідно, механізмів її формування і реалізації.

Попри значну увагу до дитячої та підліткової злочинності з боку юридичних, педагогічних та психологічних наук, проблематика формування та реалізації публічної політики у цій сфері залишається недостатньо висвітленою саме у площині науки публічного управління та адміністрування. Наявні дослідження часто зосереджені на окремих аспектах або дисциплінах, що створює ризик неповного розуміння проблеми та розробки неефективних управлінських рішень.

Відтак, вибір теми дисертаційної роботи Малько Н.О. є обґрунтованим з огляду на її актуальність, наукову новизну, практичну значущість та потенціал вирішення гострих соціальних проблем в Україні.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

У роботі представлено результати наукових досліджень, що проводились автором в межах науково-дослідної роботи кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Реалізація державної соціальної політики органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0120U105741). Автором обґрунтовано роль соціальної підтримки сімей з дітьми в складних життєвих обставинах як чинника зниження дитячої та підліткової злочинності.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна

Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Усі сформульовані в ній висновки, теоретичні положення та пропозиції ґрунтуються на особистих дослідженнях. У дисертації не використовувались ідеї співвиконавців науково-дослідної роботи.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Викладені у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації відповідають вимогам щодо такого виду наукових досліджень. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується використанням автором фундаментальних положень теорії публічного управління та адміністрування, досліджень українських і зарубіжних учених, а також фактом опрацювання ним значного масиву теоретичних і статичних даних. Крім того, обґрунтованість отриманих результатів підтверджується застосуваннями досить різноманітних методів дослідження, їх позитивною оцінкою в процесі апробації на науково-практичних конференціях, круглих столах, конгресах, а також публікаціями у наукових виданнях, у яких висвітлено основні результати дослідження.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає науково-теоретичному обґрунтуванні механізмів формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності й розробці практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Найважливішими результатами, що характеризують наукову новизну і розкривають логіку й зміст дисертації, є такі:

вперше:

- розроблено цілісну концептуальну модель системи механізмів формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності, яка, на відміну від існуючих конструктів, включає: визначення сутнісних характеристик і змісту системи; обґрунтування розмежування механізмів на дві взаємопов'язані групи: базові загальні (організаційно-правові, фінансові, інформаційно-комунікаційні) та спеціальні превентивні; розробку комбінованого підходу до класифікації спеціальних механізмів за рівнями превенції та функціональним спрямуванням; ідентифікацію ключових структурних компонентів механізмів (інституційного, нормативно-правового, методичного, процедурного, інструментального, ресурсного) і формулювання ключових принципів їх функціонування (верховенства права, справедливості, підзвітності, адаптивності, ефективності тощо);

удосконалено:

- типологію моделей публічної політики у сфері ювенальної превенції шляхом застосування авторського підходу до класифікації, що враховує роль ключових інституцій (структури соціального захисту / правоохоронні органи), залученість громади, рівень централізації у прийнятті рішень та домінуючу філософію (відновну / каральну), що дозволило виділити й охарактеризувати шість моделей політики: три концептуальні (соціально-реабілітаційна, кримінально-юстиційна, відновно-комунітарна) та три змішані, котрі відображають реальну практику (збалансована, неоліберальна та перехідна моделі).

- наукове обґрунтування ролі організацій громадянського суспільства як важливого чинника підвищення ефективності публічної політики

попередження дитячої та підліткової злочинності через виконання ними комплексу специфічних функцій; визначено, що різні типи ОГС (громадські, благодійні, спортивні, релігійні та ін.) реалізують інформаційно-аналітичну, нормотворчу, виховну, інтеграційну, підтримувально-соціальну, профілактичну, реабілітаційну, посередницьку, моніторингову та інноваційну функції, доповнюючи та посилюючи державні превентивні заходи;

дістали подальшого розвитку:

- поняттєво-термінологічний апарат науки публічного управління через уточнення та конкретизацію дефініцій базових понять у сфері превентивної політики щодо неповнолітніх «попередження», «профілактика» та «запобігання злочинності»; запропоновано авторські визначення понять: «публічна політика попередження дитячої та підліткової злочинності» (як цілеспрямованої, системної діяльності суб'єктів публічної влади та громадянського суспільства, заснованої на відповідних принципах) та «механізми формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності» (як інтегрованої сукупності інституцій, процедур, інструментів і ресурсів, які забезпечують циклічний процес розроблення, ухвалення, впровадження, моніторингу та коригування превентивної діяльності на національному, регіональному і місцевому рівнях);

- наукове осмислення міжнародного досвіду попередження дитячої та підліткової злочинності шляхом систематизації світових тенденцій та узагальнення практики зарубіжних країн у сфері ювенальної превенції, що дозволило провести критичну оцінку потенціалу та визначити умови для успішної адаптації релевантних кращих міжнародних практик до інституційних особливостей та національної специфіки України;

- теоретико методичні підходи щодо напрямків удосконалення організаційно-правових, фінансових та інформаційно-комунікаційних та превентивних механізмів формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності в розрізі їх ключових компонентів: інституційного, нормативно-правового, методичного, процедурного, інструментального та ресурсного;

- наукове обґрунтування та прикладна деталізація ролі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у структурі механізмів формування і реалізації публічної політики та заходів їх інтеграції у превентивну діяльність шляхом застосування цифрових інструментів, зокрема для: раннього виявлення ризиків (електронні бази даних, аналіз великих даних, AI-скринінг), надання правової та психологічної підтримки дітям та їх батькам (мобільні додатки) та забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів превенції (комунікаційні платформи).

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання отриманих науково-практичних ідей, положень і висновків у діяльності органів публічної влади при вдосконаленні публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності в Україні.

Окремі положення та висновки дисертаційного дослідження знайшли своє практичне застосування. Сформульовані в дисертації положення,

висновки та рекомендації мають практичне значення й адресну спрямованість, що підтверджують відповідні довідки про впровадження результатів дослідження. Вони, зокрема, знайшли своє застосування в роботі: Савинської селищної військової адміністрації в рамках діяльності Робочої групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості Савинської селищної територіальної громади щодо запобігання дитячій злочинності на деокупованих територіях в умовах правового режиму воєнного стану (Довідка про впровадження від 12.04.2025 р.); Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради під час підготовки та впровадження Плану спільних заходів виконавчих органів Харківської міської ради, її комунальних установ і організацій та органів державної влади з питань профілактики та попередження правопорушень, запобігання жорстокому поводженню та насильству над дітьми, при розробці навчальних семінарів і тренінгів для працівників Служби у справах дітей, а також стали основою для підготовки інформаційно-просвітницьких матеріалів і методичних рекомендацій з профілактики дитячої злочинності для закладів освіти міста Харкова (Довідка про впровадження від 16.04.2025 р. № 1); Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області при проведенні серії всеукраїнських науково-практичних семінарів для слухачів Центру у 2023–2024 рр. та під час розроблення навчальних програм і методичних матеріалів для підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, що працюють у сфері запобігання правопорушенням серед дітей та молоді (Довідка про впровадження від 16.04.2025 р. № 43-11/30).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Публікації Малько Н.О. відповідають п. 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Основні положення дисертації викладено в 10 наукових публікаціях, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України та 5 публікацій у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Малько Н. Особливості публічної політики щодо попередження дитячої злочинності в Україні в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. №11(17). С. 377-385. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-377-385](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-377-385)

2. Malko N.O. Foreign experience in implementing public policy on preventing juvenile delinquency. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. Вип. 37. С. 11-16. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.37.2>

3. Малько Н.О. Виклики та напрями вдосконалення публічної

політики запобігання кіберзлочинності неповнолітніх. *«Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування»*. 2025. №1. URL: <http://pa.stateandregions.zp.ua/potochnij-vipusk>

4. Малько Н.О. Ювенальна юстиція як інструмент державної політики запобігання правопорушенням серед неповнолітніх. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. №6(46). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/archive>

5. Малько Н.О., Кулініч О.В. Роль організацій громадянського суспільства у формуванні та реалізації публічної політики щодо попередження дитячої злочинності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Публічне управління та адміністрування»*. 2025. Том 36(75). №2. URL: <https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/> (прийнято до друку)

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Малько Н.О. Механізм формування і реалізації публічної політики щодо попередження дитячої злочинності. *Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє : зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу*. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр». 2021. С. 296 - 298. (doi: 10.34213/mnkongr.2021)

2. Кулініч О. В., Малько Н. О. Попередження дитячої злочинності в Україні в умовах воєнного стану. International scientific-practical conference «Current issues of science, education and society: theory and practice»: conference proceedings (Aarhus, Denmark, October 20, 2023). Aarhus, Denmark: Scholarly Publisher ICSSH, 2023. P. 76-77

3. Малько Н.О. Ефективність діяльності організацій громадянського суспільства у попередженні дитячої злочинності. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали LV-ої Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Острава (Чехія): ВАДНД, 07 квітня 2025 р. С. 36-39.*

4. Малько Н. Політики та програми профілактики правопорушень неповнолітніх у кіберпросторі. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпека дітей в інтернеті: попередження, освіта, взаємодія»*. м. Кропивницький. КЗ «КОІППО імені В. Сухомлинського. 10-14 лютого 2025р. URL: <https://svitlanaefimenko.netboard.me/bezpekaditeyvinterneti/?link=AqNkB2aP-7lWCCJt9-d5gWKzv8>

5. Малько Н.О. Публічна політика щодо запобігання дитячій злочинності в умовах воєнних дій: міжнародний досвід і можливості адаптації для України. *Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти : матеріали VI Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 26–31 березня 2025 року).* / Упоряд. Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. С. 872-876. URL: <https://iod.gov.ua/content/events/72/vi-vseukrayinska-mizhgaluzeva--naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-ukrayinske-suspilstvo--u-perspektivah-rozvitku--istorichniy--socialno-politichniy--osvitno-pedagogichniy->

8. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації, наукових праць здобувача, Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що робота виконана самостійно, текст дисертації не містить текстових запозичень, а дисертаційне дослідження відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації

Основні ідеї, теоретичні положення, висновки та результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданні кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, а також на комунікативних заходах, зокрема: XXI Міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє в м. Харків, 21 квітня 2021 року; Міжнародній науково-практичній конференції «Current issues of science, education and society: theory and practice» в м. Орхус (Данія) 20 жовтня 2023 року; IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпека дітей в інтернеті: попередження, освіта, взаємодія». м. Кропивницький. 10-14 лютого 2025р.; VI Всеукраїнській міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції «Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти» (Київ, 26–31 березня 2025 року); 55-й Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» в м. Острава (Чехія) 07 квітня 2025 р.

10. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Малько Н.О. «Механізми формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової

злочинності» повністю відповідає галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування та відповідає паспорту спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації.

Рекомендація дисертації до захисту

Здобувач представила основні результати дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації (витяг з протоколу № 17 розширеного засідання кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції від 30.04.2025 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення.

У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одноголосно рекомендувати дисертаційну роботу Малько Н.О. «Механізми формування і реалізації публічної політики попередження дитячої та підліткової злочинності» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Головуюча на розширеному засіданні
кафедри права, національної безпеки та
європейської інтеграції, доктор юридичних
наук, професор, завідувач кафедри права,
національної безпеки та європейської
інтеграції ННІ «Інститут державного
управління» Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Лариса ВЕЛИЧКО